

ACC. N:R. 5768

Landskap: Småland Upptecknat av: Fingel Johansson  
 Härad: Östbo Adress: Värnamo  
 Socken: Fyale Berättat av: \_\_\_\_\_  
 Uppteckningsår: 1939. Född år \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Ortsmållets beteckningar för sådant  
 arbete som anses åligga männen:  
 Karlarbete (kärarbete, även  
 karajaäniny) och sådant som det  
 tillkommer kvinnorna att sköta:  
 Fruntimmersarbete (konäarbete,  
 även konäjääniny) Ord som be-  
 teckna barn och åldringars  
 arbete, barnarbete (bänarbete,  
 även onyarbete) tjärryjaarbete,  
 även tjärryjajääniny, gubbarbete,  
 även gubbjääniny) Gardens män,  
 husbonden, söner eller drängars  
 skötte och utpödrade hästarna

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5768

Landskap: Småland Upptecknat av: Fingel Johansson  
 Härad: Östbo Adress: Värnamo  
 Socken: Fingele Berättat av: \_\_\_\_\_  
 Uppteckningsår: 1939 Född år \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

och hölls rent i stallet och lada-  
gården. Då ett sto (marr) fölade  
var det vant. husbonden eller någon  
annan av de vuxna männen  
tog emot pälet. Arbetet med  
hästarnas vård för övrigt såsom  
rykt m.m. skötte männen om.  
Hålla rent (moka) i ladugården  
gorde männen, mjölkningen  
och i de flesta fall utpodringen  
av korna var kvinnans arbete.  
Det förekom sällan att männen  
mjölkade korna. Vid kalvningen  
var det både männen och kvinnor

5768

ACC. N:R.

Landskap: Busäländ Upptecknat av: Fingal Johansson  
 Härad: Björbo Adress: Värnamo  
 Socken: Fingele Berättat av: \_\_\_\_\_  
 Uppteckningsår: 1939 Född år \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

3

som jälptes åt att förlösa kon från kalven. Man hade väl redan på då tiden för kalvningen borde inträffa vilket var 40 veckor efter betäckningen. Den dag man då man haft kon till betäckning (lett te tjuss) antecknade man i almanackan, och om kon liknade sig till att kalva före de ovannämnda 40 veckornas utgång gick man ofta både natt och dag för att se efter om "koa va kalloschukä". Tecknen för nära förestående kalvning var, juuret (juätt)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5768

Landskap: Småland Upptecknat av: Fingel Johansson  
 Härad: Östbo Adress: Värnamo  
 Socken: Fryele Berättat av: \_\_\_\_\_  
 Uppteckningsår: 1939 Född år \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

LUNDS UNIV.  
 FOLKMINNES-  
 ARKIV  
 —\*—

blev stimmt av mjält (kva fjellä  
 i juätt) och senoma omkring. Kons  
 kónsogan (karamätt) blev mjuka,  
 (kva lättä neä senäna) kon stampade  
 med fötterna samt hade ingen ro  
 varken till att stå eller ligga. (kva  
 va kallvshukä) För att undvika  
 kons arbete med att krysta ut  
 kalven, tog man med ena handen  
 tag i kalvens underkäke, och med  
 den andra i frambenen och drog  
 allt vad man orkade tills kalven  
 var dragen ut. Då kalven kom  
 mit torhade man den med kalven

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5768

Landskap: Suåland Upptecknat av: Frugal Johansson  
 Härad: Östbo Adress: Värnamo  
 Socken: Fryele Berättat av: \_\_\_\_\_  
 Uppteckningsår: 1939 Född år \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

LUNDS UNIV.  
 FOLKMINNES-  
 ARKIV  
 —\*—

eller säcktrason, att den blev torr, och så bar man den till en kätte. Då kon blev brunkig (rissadä) fingo någon av männen "leda till tjurs". Kvinnor ansågs det under sin värdighet att ombestyrja detta, men någon gång kunde det dock förekomma att kvinnor och ledde kon till tjurs. Betesmarkerna inom orten äro ej så vidsträcktä så i allmänhet redde man sig utan valkhjon, hade man sådant så var det en 12-14 års pojke (valläpajsk) som följde fåren (späna) för att freda dem för

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5768

Landskap: Småland Upptecknat av: Fingal Johansson  
 Härad: Östbo Adress: Värnamo  
 Socken: Fryele Berättat av: \_\_\_\_\_  
 Uppteckningsår: 1939 Född år \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

6  
 LUNDS UNIV.  
 FOLKMINNES-  
 ARKIV

räven, men oftast hade man en hund (vallhund, även fårahund) som man dresserat till att följa och vakta fåren. Vid uppförsandet av gärdsgårdar biträdde kvinnorna med att sveda (schneajja) vidjorna. Kvinnornas deltagande i värbuket bestod stundom i att karva, lassa på, och strö ut gödrel. Husfädren brukade så all säd även lin, men kvinnorna skulle "se ut" den bästa platsen på åkern där linet skulle sås. "Bryta löv" och plöcka mossa åt djuren för det kommande vinterbekovet låg det

ACC. N:R. 5768

Landskap: Småland Upptecknat av: Frigal Johansson  
 Härad: Östbo Adress: Värnamo  
 Socken: Fryele Berättat av: \_\_\_\_\_  
 Uppteckningsår: 1939 Född år \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

mestadels kvinnorna. Toza upp torv var männen's arbete. Kvinnornas arbete under höstloven var, att påfra hjälpa till att påsja eller valma hö lägga hö i bögen, trampa hölass och toza emot det på häskullen.

Aldingar och barn hjälpte och lill med sådant arbete. Under skördearbetet skuro kvinnorna med skära, sällan med lie, då "tozo de upp" det männen med lien huggde av, samt bunds det i kärvar. (nekä) Barnen stakade säd och räfsade stubb. Kvinnor och barn tozo upp (rurstadä) linet kompan och ärterna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5768

Landskap: Småland Upptecknat av: Frugal Johansson  
 Härad: Östbo Adress: Värnans  
 Socken: Fryele Berättat av: \_\_\_\_\_  
 Uppteckningsår: 1939 Född år \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

I äldre tid stodo ofta kvinnor på  
 loogen och hjälpte männen att tröska  
 med slaga. Men gått till andra  
 orter eller landskap och tröskat ha ej ortens  
 kvinnor brukat göra. Männen rensade  
 säden (resslade = sällade och kastade,  
 endast då man använde kastmaskin  
 (harrpa) hjälpte kvinnor eller barn till  
 att ösa på säd- eller draga kastmaskinen  
 kvinnor, barn och åldringar plöskade bär.  
 Det var sällan männen befordrade  
 sig med detta. Då man vid fiske  
 "lade ut" eller "tog upp näten, voro  
 kvinnorna varit med och rodde båtarna.



ACC. N:R. 5768

Landskap: Småland Upptecknat av: Fingal Johansson  
 Härad: Östbo. Adress: Närnamo  
 Socken: Fryele Berättat av: \_\_\_\_\_  
 Uppteckningsår: 1939 Född år \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

9  
 LUNDS UNIV.  
 FOLKMINNES-  
 ARKIV

Slaktare funnos i orten vilka anlätade för all slags slakt. Detta var ej krinnorbeta, utom hönsslakt vilket oftast krinnor utförde. Däremot togo krinnorna emot blodet, togo reda på inälvor o.s.d. En hvarnde krinna skulle ej biträda vid slakt. Det barn hon redan födde fick fulla märken i ansiktet fallandesot o.s.d. svåra fel och lyten. Det ansågs olämpligt att barn under 10-12 år åsigo slakt. Kastrering av hästar var tättarnas göra, tjurkalvar brukade slaktarna kastrera (jälla).  
 Krinnorna brukade och gräddade (saktä)

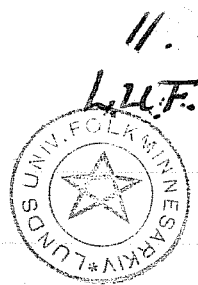
ACC. N:R. 5768

Landskap: Småland Upptecknat av: Fingal Johansson  
 Härad: Östbo Adress: Värnamo  
 Socken: Fryele Berättat av: \_\_\_\_\_  
 Uppteckningsår: 1939 Född år \_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

LUNDS UNIV.  
 FOLKMINNES-  
 ARKIV

bröd, männen hugade ved, och buro  
 in ved och vatten. Skräddare sydde  
 kläderna, men lagning (bätning) av kläder  
 brukade männen oftast utföra åt sin  
 själva under vinter- eller höstkvällarna.  
 Skomakaren gjorde skor, sådan fanns  
 i orten, träskomakare och Brännvinsbränning-  
 en, och bryggen av ölet skötte husmodren.  
 Kvinnor och män intogs sina måltider  
 vid samma tiden, och vid samma bord,  
 även barnen. Barnen kunde hjälpa till  
 att sopa golvet i bäningshuset och uträtta  
 ärenden o.d. vid 18-19 års åldern räknades  
 pojken för fullgod karl.

Skriv endast på denna sida!



I enstaka fall har nog förekommit att allt arbete (utom slakt, sköta län vid slätter och skörd) vid ett lantbruk helt har åberopats och utförts av kvinnan t. ex. om mannen varit sjuk, eller om hon blivit änka och ej haft råd att skaffa sig karlsjälp.

Meddelaren känner en kvinna från orten, (död för ett 20-tal år sedan) som kunde plöja, så, harva, sätta upp gårdsgränder m. m. Det sägs att om en flicka i 17-18 års åldern får böja att köra med hästar t. ex. harva på åkorn, så fattar hon sådan smak för detta arbete att hon sedan ojämrna vill syssla med husliga göromål sedan.